

Levensbeschouwelijke vorming naar
aanleiding van de film

The Karate Kid

inhoud

<u>inleiding</u>	3
• Televisie en film bij levensbeschouwelijke vorming	3
• De vier verschillende fasen bij deze lesmodule	5
• Doelen van deze lesmodule	6
• The Karate-Kid	7
<u>Fase 1. Hoe kies je je vrienden</u>	8
• Thema's	8
• Werkwijze	8
• Suggesties	9
• Tijdsplanning	9
• Inhoud film (1 ^e deel)	9
<u>Fase 2. De lege hand</u>	11
• Thema's	11
• Werkwijze	11
• Suggesties	11
• Tijdsplanning	12
• Inhoud film (2 ^e deel)	13
<u>Fase 3. Evenwicht in je leven</u>	14
• Thema's	14
• Werkwijze	14
• Suggestie	14
• Tijdsplanning	17
• Inhoud film (3 ^e deel)	17
<u>Fase 4. Het symbool</u>	18
• Thema's	18
• Werkwijze	18
• Tijdsplanningen	18

• Inhoud film (4 ^e deel)	19
Nawoord	20
Een vervolg	20
Colofon	20

Inleiding.

Deze lesmodule is ontwikkeld aan de hand van de speelfilm 'KARATE KID' en is te gebruiken in groep 8 van het basisonderwijs, eerste twee brugjaren in het voortgezet onderwijs en bij het vormingswerk voor jongeren van 11 tot 13 jaar. De lessen kunnen worden ingepast in het vak levensbeschouwelijke en sociale vorming.

Waarom een lesmodule aan de hand van een film?

Televisie, video, film, teletekst hebben een prominente rol in ons bestaan ingenomen. Nieuws, achtergronden, meningen, wensen, verlangens komen voor een groot deel tot ons via deze media. Wij, en zeker de jongeren, worden in grote mate door het aanbod van deze media beïnvloed en gevormd. Films hebben hierin, afhankelijk van de thema's, een belangrijke functie.

De invloed van opvoeders (ouders, leerkrachten, begeleiders) in de socialisatie van jongeren is hierdoor meer op de achtergrond geraakt en geringer geworden dan bijvoorbeeld in jaren vijftig.

We kunnen spreken van voorvormen, of voorstructureren van jongeren door de media. Immers veel van wat ze nog nooit hebben meegemaakt, hebben ze al wel ervaren via de identificatie met de wederwaardigheden van hun tv- en filmidolen. Media-idolen als archetypen.

Deze ervaringen uit de tweede hand bepalen het kader voor de houdingen en meningen van jongeren. Rollen van de helden worden nagespeeld, ervaringen getoetst aan de virtuele werkelijkheid; de invloed uit de eerste hand, van de ouders, leerkrachten e.d. is minder geworden.

Thema's als angst, vriendschap, drugs, criminaliteit, seksualiteit, onderwerpen van levensbeschouwelijke aard worden elke avond uitgebreid behandeld in soapseries en films. Vaak het hele scala aan deze thema's tegelijk, wat het drama alleen maar boeiender maakt. Voor jongeren aanleiding om in overeenstemming met het geboden kader standpunten in te nemen.

Films en tv-series (soaps) vormen voor jongeren een kader dat ze gebruiken om een standpunt in te kunnen nemen t.a.v. thema's als drugs, seksualiteit, vriendschap, e.d.

De vraag is of deze voorstructurering door deze media volstaat?

Programmamakers doen enerzijds veel onderzoek naar de leefwereld van jongeren, die ze anderzijds ook weer bepalen met hun programma's. Ze werken met archetypen, die om commerciële overwegingen een zo groot mogelijke doelgroep moeten aanspreken. Daarentegen gaan programma's met een 'boodschap' daar niet altijd van uit. De

makers hiervan trekken een selectief publiek dat in de 'boodschap' geïnteresseerd is. Door deze twee invalshoeken te combineren in deze lesmodule aan de hand van 'Karate Kid' wordt het vak Levensbeschouwelijke Vorming interessant voor in principe alle jongeren van ± 12 jaar en ouder.

Televisie en film bij levensbeschouwelijke vorming.

Het is van belang dit soort voorstructurering te koppelen aan eigen ervaringen, dan wel daartoe de mogelijkheden te bieden.

Ondanks, maar ook dankzij, de stereotypische uitwerking in veel tv-programma's en films is het mogelijk om jongeren hun eigen levensbeschouwing te laten vormen. Wanneer we met films en series, die iedere dag via de t.v. tot ons komen, in levensbeschouwelijke zin willen werken, dan is het van groot belang voor een bepaalde werkwijze te kiezen. Een videofilm vertonen en bewerken binnen een les of cursus heeft een zelfde goede voorbereiding en grondhouding nodig bij de begeleider als bij iedere andere les of cursus.

De ervaring leert dat leerlingen en begeleiders tot de ontdekking komen dat je veel met en naar aanleiding van een film kunt doen. Bepaalde onderwerpen, zoals de verhouding van de leerlingen met hun ouders, konden door de identificatie met filmsituaties besproken worden. Van belang hierbij is de wijze waarop omgegaan wordt met de ervaring van de leerlingen. De begeleider moet van te voren de vragen en thema's destilleren uit de film en zich bewust zijn van stereotypen erin. Ook zal hij er niet aan ontkomen zelf stelling te nemen, zich kwetsbaar op te stellen en zich bewust te zijn van zijn (verborgen) doelstellingen.

Wanneer onderwerpen heel oprecht worden besproken, is de ervaring dat leerlingen in staat blijken in die open situatie hun eigen waarden aan te geven.

..... daarom deze module

die tevens als voorbeeld gezien kan worden van hoe binnen het onderwijs en vormingswerk met film- en/of t.v.-materiaal aan de slag gegaan kan worden.

Aan de hand van de speelfilm 'THE KARATE KID' zijn minimaal acht lessen gemaakt.

'Karate Kid' is een film die gaat over een jongen die met zijn moeder verhuist naar een andere stad. Hier komt hij in aanraking met een Japanse conciërge die hem inwijdt in de filosofie van karate, zodat hij zich kan verweren in de nieuwe omgeving.

Thema's die in deze module n.a.v. de film zijn uitgekozen:

- een eigen houding t.a.v. van de wet;
- de rol van een "leraar";
- de keuze en de functie van vriendschappen;
- de verhouding van de leerlingen met ouders/opvoeders;
- beelden en uitingen uit de oosterse filosofie;
- metaforen en symbolen.

Er zijn meerdere thema's uit de film te halen.

De film duurt twee uur. Hij moet dus 'geknipt' worden; de plaats waar, is bepalend voor de verdere uit-/verwerking. Wij gaan uit van minstens acht bijeenkomsten van een uur.

Van groot belang is dat iedere leerling in deze lessen zijn eigen aandeel en verwerking kan bepalen en mede beïnvloeden. Het gaat er niet om dat leerlingen na deze lessen ook nieuwe 'standpunten' hebben ingenomen of ontwikkeld. Van groter belang is dat

zowel de leerlingen als de begeleiders ervaren dat er een proces op gang is gebracht en dat men voelt wat er aan de hand is binnen deze lessenserie. Er wordt niet bewust naar een doelstelling gewerkt, of het zou moeten zijn dat de leerlingen zich veilig kunnen voelen met hun opvattingen over bepaalde zaken, ook als het ambivalente betreffen.

Bij iedere fase vindt u een beschrijving van een deel van de film, een overzicht van de te volgen werkwijze met het aantal uren, suggesties voor (extra) werkvormen en wat u nodig heeft aan materiaal en de te kopiëren werkbladen.

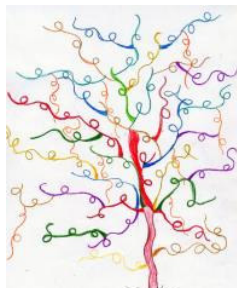
“Het maken van de filmmodule was een onderdeel van mijn studie onderwijskunde. Ik ergerde me aan de manier waarop in de media werd gediscussieerd over normen en waarden. Er werd in de landelijke media veel gediscussieerd over de rol die het onderwijs zou kunnen spelen bij de normen en waarden overdracht. De twee begrippen normen en waarden werden meestal in één adem genoemd. Maar er is een belangrijk verschil. Waarden hebben te maken met iemands innerlijke drijfveren, idealen of levensdoelen. Normen zijn sociale constructies, regels en gedragsvoorschriften waaraan ook mogelijke sancties verbonden zijn. In de discussies ging het vaak over de maatschappelijke normen. Maar die waarden en daarmee dus de eigenwaarde van het kind, werden systematisch over het hoofd gezien. Het werken met de filmmodules van Stichting Echelon geeft de kinderen wel het gevoel van eigenwaarde. De onderwerpen komen op een zodanig aan de orde dat de kinderen zich bewust worden van de rol die hun ouders/opvoeders in hun leven spelen. Ze ontdekken verschillende manieren om met angsten, verdriet, blijdschap, verwondering om te gaan. Ze leren als het ware hun eigen levensvisie of levensbeschouwing te ontdekken en te formuleren.”

Krista Schuiling, maakster van de filmmodule Tasjesdief

De vier leerfasen bij deze lesmodule

1. Vertellen dat we op een speciale manier naar een mooie film gaan kijken; speciaal, omdat die film in vier stukken is 'geknipt'; de bedoeling is namelijk, dat 'jullie proberen te ontdekken waarom bepaalde dingen gezegd en/of gedaan worden'

U kunt na de bespreking van de eerste vragenlijst en de eerste opdracht (tekenen van de boom na meditatie) bekijken in hoeverre er bij de leerlingen motivatie is.

Tekeningen van Liz en Jack. De Botter, Edam

2. Doorleren en doordenken. Zien van de samenhang tussen de eigen levenssituatie en de maatschappelijke en culturele verhoudingen. Spelen vooroordelen een grote rol in onze beoordeling, ons gedrag en onze houding?

Zie hiervoor het werkblad met vragen als: waar komt Miyagi vandaan; wat is de sociale achtergrond van Ali en Daniel en worden ze daarop ook aangesproken; wat is de achtergrond van de karateleraar en die van Miyagi?

3. Na de tweede leerfase kan men de (nieuwe) inzichten, houdingen en waardeaspecten benoemen.

Zie hiervoor de vragen op de werkblad over o.a. 'vriendschap', 'evenwicht', 'leren', 'geweld', 'vooroordelen'.

Deze inzichten en houdingen kunnen door de leerlingen worden verbonden met al aanwezige waarden en inzichten. Is er voor hen een nieuwe samenhang te ontdekken/beschrijven?

Welke ervaringen kunnen nu al door de leerlingen en de begeleider 'operationeel' worden gemaakt. Dit kan bijvoorbeeld aangegeven worden via het afmaken van zinnen. Zie het werkblad.

4. Er kunnen eventueel conclusies worden getrokken om een betere kijk te krijgen op hoe we verder gaan, nu er wat meer zicht is ontwikkeld over de samenhang van een aantal zaken.

De leerlingen maken in de laatste les een nieuw symbool of een 'wapen' dat voor hen belangrijk is. Dit kan zowel individueel als (sub-)groepsgewijs. Ook kan besproken worden met welke onderwerpen er in de volgende lessen verder gegaan wordt. Verder verdieping in de oosterse filosofie, het volgen van karatelessen, vriendschappen, leren/onderwijs, ouderschap en opvoeding.

Bij al deze leerfasen moeten we steeds zoveel mogelijk vanuit drie niveaus werken:

- 1) het individu,
- 2) de groep
- 3) het collectief.

Het is n.l. van belang te weten wat de consequenties zijn van een antwoord, mening of houding voor een individu, de klas/groep en uiteindelijk voor de maatschappij als geheel.

Voorts gaan we er van uit dat de begeleider deel uitmaakt van het proces.

Doelen van deze lesmodule:

a. Verwerven van een eigen houding t.a.v. 'regels' en 'wetgeving'. Op grond van welke waarden vind je bepaalde regels belangrijk. Waarden kun je aangeven vanuit het individu, eigen vrijheid is belangrijk. Daartegenover zijn er waarden vanuit de gemeenschap of groep. Hierbij is solidariteit belangrijk. Dus een liberaal zal zich meer in de eerste herkennen en een sociaal ingesteld iemand in de tweede.

b. Verwerven van kennis en inzicht in de rol van de 'begeleider' in het dagelijkse leven en de invloed daarvan op de eigen ontwikkeling.

c. Verkrijgen van een helder inzicht in de keuze en de functie van vriendschappen; van de rol die vooroordelen kunnen hebben bij de beoordeling van mensen en het kiezen van vrienden.

d. Ontdekken dat de maatschappelijke en sociale achtergrond bepalend kan zijn voor de gedragscodes tussen bevolkingsgroepen en individuen. Vanuit welke waarden handel je?

e. Krijgen van een beeld van de eigen verhouding met ouders en opvoeders.

f. Kennis nemen van beelden, uitingen en houdingen uit het 'oosten'.

g. Kunnen hanteren van metaforen en symbolen, zonodig het zelf kunnen ontwikkelen daarvan. Begrijpen dat terugkerende handelingen (rituelen) voor mensen en religies van belang kunnen zijn.

THE KARATE KID (1984 USA) Kleur-127minuten

Beschrijving volgens de speelfilm-encyclopedie (5e editie)
uitgegeven bij Rostrum B.V

postbus 594
2003 RN Haarlem

Regisseur: John en G. Avlidsen.

Ralph Macchio, Noiyuki Pat Morita, Elisabeth Shue, Martin Kove, Randee Heller, William Zabka, Ron Thomas, Chad Mc. Queen.

Geslaagde film met Macchio in een onweerstaanbare hoofdrol als een jongen die op school constant wordt geplaagd door een stelletje schorem, maar met behulp van zijn Japanse conciërge karate zal leren om de hele bende tijdens een plaatselijk toernooi te vernederen.

Het heeft allemaal niet veel om het lijf, maar regisseur Avlidsen weet precies de juiste toon te vinden om een en ander charmant, geloofwaardig en boeiend te maken, daarbij uitstekend gediend door een enthousiaste cast.

Beslist een aanrader.

Gewaardeerd met drie sterren (van de vier).

FASE 1 Hoe kies je je vrienden?

Starten met een duidelijk kader; de eerste aanzetten tot de eerder genoemde punten a t/m g.

Thema's:

- vooroordelen
- verhouding jongere/opvoeders
- concentratie en meditatie
- ontstaan van conflicten
- kiezen vrienden(-innen)
- bestaan van verschillende soorten regels en wetten

Werkwijze

fase 1 bevat twee lessen van elk een uur.

Nodig tijdens 1e uur:

1. videorecorder
2. vragenlijst die vooraf besproken wordt (werkblad 1 kopiëren voor de leerlingen)
3. tekenvel (voor 'de boom') (zie de afgedrukte voorbeelden)
4. potloden/stiften
5. mogelijkheden om de tekeningen indien mogelijk boven de leerlingen in de klas op te hangen

Eerste uur van fase 1

Taak begeleider: ervaringen van de leerlingen laten uiten en voor zover mogelijk rapporteren in groepen (de vragenlijst, werkblad 1) en de boom laten tekenen.

Werkwijze: eerst de vragen uitdelen en bespreken; wijs op de bedoeling van deze lessenmodule: het dieper ingaan op bepaalde houdingen etc. van de spelers in de film.

Het eerste deel duurt tot na het moment dat Daniel na een meditatie zijn boom knipt. Laat de leerlingen ook even mediteren, waarbij u ze vertelt dat dat betekent dat je eerst heel rustig en ontspannen bent, heel stil ook en dat je bewegingloos met de ogen dicht enkele momenten aan iets bepaald denkt, in dit geval een boom. Die boom gaan ze tekenen. Wijs erop, dat elke boom goed is en dat hij helemaal niet echt hoeft te lijken. 'Als het maar jouw boom is'.

Nodig tijdens 2e uur:

1. bord/flap-over om de vragen te bespreken
2. werkschrift of map om de vragen/leerpunten te kunnen noteren

Suggesties bij bespreking van de vragen_ (werkblad 1)

Bij vraag 1.1

Deze gaat over vooroordelen. Miyagi is iemand die veel reacties en vooroordelen kan oproepen: ras, huidskleur, houding toen Daniel iets kwam vragen, vreemde interieur van zijn kamer, kleding (b.v. band om zijn hoofd)

Laat de leerlingen vertellen over eigen ervaringen op dit punt.

Bij vraag 1.4

Het is van belang dat de leerlingen goed de sfeer in de karateschool proeven. De leraar is een Vietnam-veteraan ('die vroeger in de Vietnam-oorlog heeft gevochten') en zijn ervaringen wil overdragen aan zijn pupillen. Enkele 'Vietnam-films' zijn: Platoon, Good-morning Vietnam, Deer Hunter, Apocalypse Now,.

In de derde les ontdekken de leerlingen dat Miyagi ook heeft gevochten maar daar geheel anders mee omgaat.

Veel leerlingen kennen computerspelletjes die dezelfde 'wetten' hanteren als de leraar van de karateschool. Laat ze daar over vertellen. Misschien kunnen ze ook aangeven waarom die spelletjes veel invloed op een aantal kinderen kan hebben en waarom anderen niet.

Tijdsplanning

Het eerste gedeelte kan er als volgt uitzien:

- 10 minuten: inleiding
- 5 minuten: bespreking vragenlijst 1
- 32 minuten: eerste half uur van de film
- 3 minuten: meditatie
- 12 minuten: tekenen boom

Het tweede deel:

Het liefst in groepjes van $\pm 5/6$ leerlingen vragenlijst 1 bespreken en de antwoorden noteren. Laat ze een 'voorzitter' en een 'notulist' aanstellen.

25 minuten: bespreken/noteren

5 minuten: eventueel pauze (zingen van zomaar een liedje is dan wel lekker)

10 minuten: nabespreking (ook: hoe vinden ze het om op deze manier naar zo'n film te kijken)

Inhoud film deel 1 (32 minuten)

Daniël verhuist met zijn moeder naar het zuiden. Hij maakt kennis met Freddy. Die is in de veronderstelling dat Daniël goed karate kent en nodigt hem uit voor een strandfeest. Daniël maakt verder kennis met de klusjesman Miyagi.

Tijdens het strandfeest leert hij Ali kennen. Daar vindt ook het eerste conflict plaats met Johnny, waarbij blijkt dat Daniël helemaal geen karate kent. Hij wordt achtergelaten op het strand.

Op school heeft Daniël zijn tweede ontmoeting met Ali en weer een ruzie met Johnny en zijn vrienden.

Daniël wil nu karate leren en gaat op zoek naar een karateschool en komt erachter dat ook Johnny daar op zit.

Op weg naar huis wordt hij van zijn fiets gegooid door Johnny en zijn vrienden: zijn eerste "karateles".

De communicatie met zijn moeder is verre van optimaal. Ze ontdekt dat ze alleen met zichzelf en haar opvattingen bezig is: ze heeft Daniël b.v. geheel niet betrokken in de verhuisplannen. Verder heeft ze raciale opvattingen, want ze vindt het wel prettig dat de hele 'wereld' blond is geworden, in tegenstelling tot hun vorige woonomgeving.

Miyagi repareert de fiets van Daniël en dat wordt hun eerste echte ontmoeting; ze leren elkaar wat beter kennen. Daar knipt Daniël ook zijn bonsai-boompje.

(de film stoppen nadat Daniel en zijn moeder Miyagi bedankt hebben en zijn werkplaats verlaten)

FASE 2

De lege hand

Thema's

- verschillende vormen van vriendschap
- verhouding jongeren/ouders en opvoeders
- over handen
- verschillende wijzen van tegen de realiteit aan kijken

Werkwijze

Twee uur met een mogelijkheid tot extra verwerking

Nodig in het eerste uur:

1. videorecorder
2. de vragenlijst, werkblad 2 (na het kijken van deel 2)
3. papier en pen tijdens het kijken naar deel 2

Verwerking

Tijdens het kijken maken de leerlingen notities met de volgende opdracht: "kijk goed en noteer alleen wat je echt opvalt". Een en ander mag n.l. niet gaan ten koste van het kijken op zich.

(Het is interessant te zien in hoeverre hetgeen ze noteren overeenkomt met de vragen die ze krijgen.)

Kijken naar deel 2.

Suggesties bij het bespreken van de vragen:

- eerst inventariseren wat ze is opgevallen (wat er genoteerd is)
- in ieder geval ingaan op het gesprekje dat Miyagi en Daniël hebben: karate zit in het hoofd, niet in de buik. Daniël zegt dat hij dat begrijpt, maar klinkt niet erg overtuigd. Ook de leerlingen zullen niet meteen begrijpen waar het om gaat. Karate vereist namelijk een houding die te maken heeft met het hoofd (denken, argumenteren, redeneren) en met het hart (gevoel, warmte, betrokkenheid). Niet met de buik (trek, egoïsme), dus primaire gevoelens waaraan direct moet worden voldaan. Veel mensen handelen volgens die primaire gevoelens.

Voorbeelden: (zullen door de leerlingen snel herkend worden)

- iets aan hun fiets wordt vernield
- moeten wachten op je beurt, terwijl je geen geduld hebt
- iemand dringt voor
- iets wordt verdeeld waarvan je weet dat er te kort van is

De reacties zullen niet zachtzinnig zijn. (dramatiseren in 2e fase, 3e uur)

- vragen uitdelen (werkblad 2)

Suggesties bij de vragen

Bij vraag 2.1

Argumenten bij het sluiten van vriendschappen (hoe kies jij je vrienden)

(Verkrijgbaar bij Stichting Echelon: project "Wie zeg je dat ik ben", uit de reeks *Verhalencarrousel*, het onderdeel getiteld: "Wie wil met wie").

Bij vraag 2.3

Wanneer u hierover meer wilt weten, zie dan ook de boekje van Ton Vink *Chinese levensbeschouwing*, overzicht van het Chinese denken op de bladzijden 30 – 51. Zie hierover meer op de website bij lesmateriaal van Stichting Echelon.

Taak begeleider

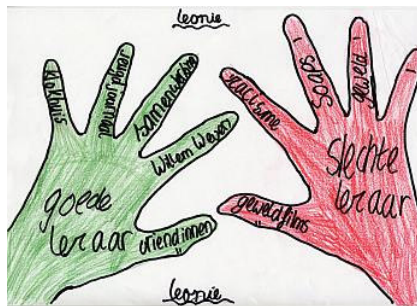
Helpen bij het onder woorden brengen en ervaringen een naam geven

Situatieanalyse en het "je"-gevoel daarin (wat is jouw gevoel in deze situatie; kun je dat onder woorden brengen; hoe zullen anderen zich daarbij voelen; denk je daar ook aan?)

nodig in het tweede uur

1. tekenvel (waarop handen getekend worden)
2. kleurmateriaal
3. paperclips om de tekeningen onder de vorige tekeningen, die van de boom te kunnen hangen

- De leerlingen moeten hun beide handen omtrekken.
- In de rechterhand invullen: "slechte leraar", in de linkerhand "goede leraar". (typisch is, dat "rechts" vaak voor "goed" doorgaat)
- Dan in de vingers invullen wat dat voor hun betekent in sfeer van films, boeken, personen, activiteiten, stromingen.
- Dan de handen inkleuren: één kleur voor goed en één voor slecht.

Tekening: Leonie. OBS De Piramide, Edam

extra verwerkingsvormen/suggesties

- 'fotospel': verzamelen van foto's uit kranten/tijdschrift van slechte en goede personen (dit ook kunnen verwoorden!) en het maken van collages daarvan (zie ook werkblad 2)
- het 'wat zou er verder gebeuren spel'
voorbeeld: iemand loopt hard tegen je aan (een lomp persoon, een egotripper)
hoe loopt dat af (zie ideeënblad)

Tijdsplanning

1e uur:

30 minuten Film

10 minuten Bespreken van wat de leerlingen opviel in het 2e deel van de film.

Bespreken van de symboliek van hoofd, hart en buik, hand.
Meer over deze beeldspraak, raadpleeg hierbij het boek "*De Vleugels van de Tijd*", uitgegeven bij Stichting Echelon.
20 minuten Werken aan de vragen in groepjes
(werkblad 2, vragen 2.1. t/m 2.4.e)

2e uur:

25 minuten Bespreken van de vragen op werkblad 3
De leerlingen krijgen de opdracht bij bepaalde zoekwoorden te zoeken naar 'typische' beelden van mannen en vrouwen. Hierbij de waarschuwing dat het onvermijdelijk is dat de leerlingen seksueel getinte plaatjes zullen zien.
30 minuten Tekenen van handen en invullen

Extra in fase 2:

1. foto's uitknippen en een collage maken (± 45 minuten)
2. dramatiseren: 'wat zou er gebeuren-spel'
(Zie werkblad 4) (± 30 minuten)

Inhoud film deel 2 (23 minuten)

Daniël gaat op aandringen van Miyagi naar een schoolfeest (Halloween, meer informatie hierover in "*De Vleugels van de Tijd*") en neemt daar wraak op Johnny. Op dat feest zoekt Ali contact met Daniël en de vriendinnen van Ali begrijpen niet wat zij in hem ziet.

De wraakactie wordt door Johnny en zijn vrienden niet op prijs gesteld en ze gaan hem achterna. Daniel wordt flink aangepakt en Miyagi komt tussenbeide.

Daniël komt weer bij Miyagi en ze besluiten iets te gaan doen. Ze brengen de volgende dag een bezoek aan de karateschool. Daar maken ze de afspraak dat ze hun 'gevecht' houden op het eerstvolgende kampioenschap.

Daniël krijgt zijn eerste karateles: auto's wassen!

In dit tweede deel heeft Daniël al verschillende babbels met Miyagi: over 'wat is leraarschap', 'je inzet bij iets'.

Dit tweede deel stoppen wanneer Miyagi mediteert en Daniël naar huis gaat (55e minuut van de film)

FASE 3

Evenwicht in je leven

Thema's

Evenwicht in je leven, rituelen (steeds terugkerende gewoontes en oefeningen), waarom leren om te vechten, hoe ga je om met de ervaringen/gebeurtenissen in je leven/de geschiedenis.

(In "*Verhalencarrousel*" de uitgave "*Duizend-en-één Vragen*" , een verhaal vanuit de islamitische traditie. De leerlingen gaan samen met de hoofdpersoon Samir op zoek naar het hoe en waarom van leefregels en rituelen. Zijn het alleen lastige verplichtingen? Of hebben ze een waardevolle betekenis?)

Werkwijze

Deze fase bevat 3 lessen met een extra uur

Nodig in de derde fase:

1e uur:

- schelpenzand
- videorecorder
- notitiepapier tijdens het kijken

2e uur:

- de vragenlijst, werkblad 5.
- bord/flap-over voor de bespreking van de vragen
- het werkblad 4 om de situaties verder in te vullen ("wat zou er gebeuren")

3e uur:

- de onafgemaakte zinnen (werkblad 6)

Extra: muziek als achtergrond bij de meditatieoefeningen

Extra: geschikte ruimte voor de evenwichtsoefeningen

Extra: iemand uitnodigen n.a.v. levenshouding/instelling

Suggesties

1. Vóór het begin van de derde fase uitgebreid ingaan op de filosofie van de 'gesloten' en de 'open' hand.

2. U stelt de vraag: "waar kan meer in, in een open of in een gesloten hand". Tien tegen een dat als antwoord 'gesloten' komt. Dan de volgende proef: een leerling komt naar voren en houdt beide handen open voor zich uit. daarin strooit u fijn schelpenzand. Laat nu één van de handen sluiten en de leerlingen zien dat in een open hand veel meer kan. Ga dan wat dieper in op de filosofie daarachter aan hand van het volgende verhaal:

Op een avond lopen een moeder en haar dochter over het strand. Het is een vreemde, bijzondere avond. De dochter gaat de volgende dag trouwen. Ze houdt erg veel van haar aanstaande man. Toch is ze op deze avond voor haar huwelijk heel erg somber. Dat zou je toch niet verwachten. Haar moeder merkt dat en vraagt wat er aan de hand is.

Haar dochter vertelt dat ze bang is haar man snel te verliezen en ze vraagt wat ze moet doen om hem te kunnen behouden. Haar moeder zegt: "neem in beide handen een hoopje zand en sluit één van je handen; je ziet dat wat je vast wilt houden langzaam maar zeker wegloopt". Haar dochter begreep wat ze bedoelde: het gaat er niet om iemand voor jezelf vast te willen houden, want dan gebeurt juist wat je niet wilt.

Ga met de leerlingen op zoek naar voorbeelden uit hun eigen leefwereld die bovenstaand verhaal kunnen actualiseren. (Benauwd gevoel bij vriendschappen die te vast worden, jezelf vastgelegd voelen en niet jezelf kunnen zijn, teveel doen wat een ander wil.)

Oudere leerlingen maken soms al mee dat ouders ze niet vrij genoeg laten, althans naar hun eigen idee.

3. Bij vraag 5.3 kunt u als extra verwerking een aantal meditatieoefeningen gaan doen. Meer suggesties over deze verwerkingsvormen in "De Vleugels van de Tijd".

4. Denk samen na over: wat kan een hand allemaal vasthouden?

4a. Wat kan een hand allemaal? (geven, loslaten, strelen, slaan, krabben, tekenen, wijzen)

5. Het woord 'karate' staat centraal. Het betekent 'lege hand'. Daarom nu een meditatie omtrent dit begrip. In de eerste fase hebben ze al wat gemediteerd, al was het maar even totaal stilzitten en nergens aan denken dan aan je eigen innerlijk en wie je bent. (de boom 'mediteren'). Nu over 'de hand'. Informeer vooraf van welke muziek ze echt rustig worden en laat die meebrengen. Die eerst even laten horen, dan ogen dicht, stil zitten en nadenken over je handen; wat die allemaal kunnen en doen. Ondertussen de muziek zachter zetten tot achtergrondmuziek.

Tijdens dit mediteren zegt u langzaam enkele van de volgende filosofische zinnen; tussen de zinnen kunt u de muziek telkens even wat harder zetten

- gebruik in mijn handen gauw om er mee te dreigen?
- doe ik aan een sport waar mijn handen bij nodig zijn?
- bespeel ik een muziekinstrument? zou ik dat willen?
- maak ik een of ander kunstwerk met mijn handen?
- wat voor werk doe ik met mijn handen?
- hebben mijn handen wel eens iemand geholpen?
- zijn mensen bang voor mijn handen?

- wie voelt zich veilig door mijn handen?
- ben ik bang voor bepaalde handen?
- ben ik blij als ik bepaalde handen voel of zie?
- schrijf ik graag of juist niet?
- heb ik mijn handen vaak stil of juist niet?
- doen mijn handen 'mee' als ik praat?
- vind ik bepaalde handen mooi/lelijk

6. De leraar van de karateschool en Miyagi blijken allebei te hebben gevochten in een oorlog. Het is duidelijk dat ze beiden verschillende consequenties trekken uit hun ervaringen. Bij de leraar blijft het 'oorlog'. Hij leert zijn pupillen de wet van de vuist, geen genade te hebben. Dat blijkt uit het taalgebruik. Johnny praat met Ali of ze in oorlog met hem is. Bij het dansen heeft hij het over een 'wapenstilstand'. Dit geeft de mogelijkheid in te gaan op vooral actuele zaken: rassenhaat, doden van andersgeaarden, partijen als Vlaams Blok, neonazi's en de spanningen en strijd tussen bepaalde bevolkingsgroepen sinds *11 september 2002*. Wat leren we van de geschiedenis en hoe gaan we ermee om! Ga rustig in op de mening van de leerlingen zelf! Ze zullen vanuit hun ervaringen en emoties wel eens heftig kunnen reageren.

7. Heel leuk: het (laten) doen van evenwichtsoefeningen. Naar een andere ruimte gaan geeft iets bijzonders.

- Sta op je licht gebogen linkerbeen; til je rechtervoet omhoog tot bij je linkerknie; ga nu even op je tenen staan; als je terugzakt naar beneden doe je dat juist langzaam (dit 5 tot 10 keer)

- Nu op je rechterbeen.

- Weer op je licht gebogen linkerbeen; ook weer je rechtervoet omhoog tot je linkerknie; hou je handen voor je borst; strek nu heel langzaam je rechterbeen uit, recht naar voren; probeer dat been recht en horizontaal te krijgen en hou dat 5 seconden vol; zak weer langzaam terug met je rechterbeen tot je voet weer bij je linkerknie is; doe dit een keer of 5.

- Nu andersom.

- Maak een zweefstand: je staat op één been en je buigt voorover tot je rug horizontaal is; strek daarbij je armen recht voor je uit (dan op je andere been).

8. Ook leuk en leerzaam is het interviews te laten afnemen met mensen die andersdenkend zijn, in de ruimste zin van het woord. (Iemand van een chinees restaurant, iemand van een sportschool, iemand die meditatiecursussen geeft)

Tijdsplanning

- eerste uur:

30 minuten derde deel van de film

30 minuten beginnen met de symboliek van de hand (1e suggestie over het zand)

- tweede uur:

(Met een extra uur de meditatie a.h.v. het woord 'hand', meer informatie en suggesties in "De Vleugels van de Tijd".)

30 minuten beantwoorden van de vragen van werkblad 5. (lieft in groepjes)

20 minuten de eerste bespreking

10 minuten de eerste evenwichtsoefeningen

- derde uur:

10 minuten vervolg evenwichtsoefeningen

Extra: 50 minuten oefeningen in aparte ruimte

30 minuten verdere bespreking van de vragen van het derde vel

15 minuten afmaken van de zinnen (zie betreffende werkblad 6)

Het gaat daarbij om een primaire reactie. Neem de bladen in om ze de volgende keer te bespreken.

Bij jongere leerlingen neemt u de vragen vooraf even door, want het gaat om zaken als: handelen vanuit hoofd, hart of buik, volle en lege hand, evenwicht in het leven, zaken die zijn behandeld. Deze jongere leerlingen (11/12 jaar) hebben ook meer tijd nodig.

Extra: een spreker (± een uur)

Inhoud film deel 3. (33 minuten)

Vanwege de afspraak elkaar met rust te laten tot het toernooi, wordt Daniël niet meer lastig gevallen door Johnny en zijn vrienden en kan ongestoord zijn lessen volgen bij Miyagi. Die lessen bestaan uit veel schuren en schilderen.

Daniël heeft zijn eerste afspraak met Ali. Ze gaan "GOLF N'STUFF". De vriendinnen van Ali laten duidelijk merken dat ze niets in het type-Daniël zien.

Tijdens de lessen bij Miyagi wordt Daniël op een gegeven moment boos: hij voelt zich misbruikt. Al dat schilderen en schuren van schuttingen en het wassen van auto's ziet hij als het opknappen van klusjes. Miyagi laat echter zien dat dit alles als voorbereiding op de echte karatelessen moet worden gezien en te maken heeft met de juiste houding. Verder begint Daniël met zijn eerste evenwichtsoefeningen aan het strand en in de zee. Hij maakt o.a. kennis met de kraanvogeltechniek.

Daniël maakt op initiatief van Ali een tweede afspraak en ze vraagt hem om haar op te halen bij de club. Hij wordt opgemerkt door Johnny, die doet of hij nog steeds een verhouding met Ali heeft. Daniël loopt geschrokken en beledigd weg. Hij denkt dat ze toch op rijke jongens valt.

De ouders van Ali laten ook merken niets in Daniël te zien vanwege zijn afkomst: hij komt van 'Reseda' en niet van de 'Hills'.

Daniël gaat naar zijn vriend. Daar ontdekt hij dat Miyagi in de oorlog heeft gevochten en dat hij door de omstandigheden in de oorlog zijn vrouw en kind heeft verloren.

(De film stoppen nadat Miyagi door Daniël op zijn bed is gelegd en diens huis verlaat).

FASE 4

Het symbool

Thema's

- Vriendschap
- symbolen/'wapens'
- relatiegeschenken
- evenwicht

In fase 3 hebben de leerlingen een aantal inzichten en waardehoudingen ontdekt; is er voldoende perspectief om verder te gaan?

Werkwijze

nodig in het eerste uur:

- een bord/flap-over
- videorecorder
- de laatste vragenlijst (werkblad ...)

Tijdsplanning

5 minuten	eerst even galgje: u zet op het bord 18 punten (de leerlingen moeten (om de beurt) raden welk woord bedoeld is. (het gaat om EVENWICHTSSTOORNIS)
15 minuten	wat is opgevallen bij de afgemaakte zinnen; verschillen, overeenkomsten, wat betekent dat voor iemand, voor de ander, voor de groep (natuurlijk geen leerlingen voor schut zetten)
30 minuten	vierde deel Karate Kid
10 minuten	bespreking vragen, behorende bij deel vier (werkblad ...)

nodig in het tweede uur

- de vragenlijst, werkblad 7
- tekenvel voor eigen (liever groeps-) symbool
- spullen om dit blad onder de andere twee te hangen
- voorbeelden van symbolen van bedrijven, clubs etc.

Tijdsplanning

20 minuten	gemeenschappelijke beantwoording van de vragen
30 minuten	tekenen van hun wapen; de leerlingen hebben de cobra als wapen van de sportschool gezien en de boom als symbool van Daniel en Miyagi.

Las eventueel een korte meditatie in.

Vooraf: wijs ze erop dat symbolen, logo's, wapens veelvuldig gebruikt worden: munten, bedrijven, clubs, families.

10 minuten toelichting van de leerlingen op hun symbool.

Inhoud film deel 4 (31 minuten)

Dit deel begint met de evenwichtsoefeningen in de zee. Daarna wordt de verjaardag van Daniël gevierd. Van Miyagi krijgt hij een schitterende auto en een gevechtskleed met daarop de boom en een zon. Dat kleed heeft de overleden vrouw van Miyagi geborduurd.

Daniel gaat daarna Ali opzoeken; ze is op het terrein van "GOLF N'STUFF". Ali is boos op Daniël. Hij hoort van haar vriendinnen wat er op de club echt is gebeurd tussen Ali en Johnny. Daniël biedt zijn excuses aan.

Na een spannende strijd wordt het kampioenschap gewonnen door Daniël. De confrontatie tussen de twee 'sferen' van de twee "scholen" is duidelijk merkbaar. Ook in de kleding: de cobra op het pak van Johnny en de boom op dat van Daniel.

Opmerkelijk is de reactie van Johnny.

NAWOORD

Hiermee is de lessenserie afgerond.

Voor alle duidelijk: niet alles moet worden uitgebeend in eindeloze, diepe discussies en uiteenzettingen. Zo zou men bijvoorbeeld m.b.t. de 'handen' of de 'boom' misschien te veel aan eigen ideeën kwijt willen. Ga in ieder geval af op de reacties uit de groep: ebt de aandacht weg, ga dan over op een andere activiteit.

Het is misschien een idee de werkbladen mee te geven als huiswerk. Dat houdt de vaart in de lessen.

EEN VERVOLG

Wat heeft het verwerkingsproces nu opgeleverd?

Is er een mogelijkheid tot een vervolg?

Uit de lessen moet dat duidelijk geworden zijn. Bij de verwerkingssuggesties is op verschillende mogelijkheden gewezen. Van groot belang is door te gaan op de ingeslagen weg. De leerlingen hebben vast en zeker positief gereageerd, vooral als de werksfeer goed was (ook afhankelijk van uw 'sturing' natuurlijk). Ze mogen dan ook van tijd tot tijd best op hun positieve reacties en opmerkingen tijdens gewezen worden als daar aanleiding toe is. Een en ander met het nodige gevoel voor humor.

Het gaat er in ieder geval om, dat de leerlingen 'samenhangen' gaan zien tussen de diverse onderdelen van onze gefragmentariseerde samenleving. En wij, hun opvoeders, kunnen daar trouwens ook best nog het een en ander van opsteken.

U kunt bijvoorbeeld met de leerlingen gaan filosoferen aan hand van het project "*Mij maak je niks wijs*" uit de reeks van "*Verhalencarrouse!*". In dit project gaan de leerlingen aan de hand van een aantal kernbegrippen uit de filosofie op zoek naar wat voor hen de waarden zouden kunnen zijn. Zie hierbij ook de opmerkingen van Krista Schuiling over Waarden en Normen.

Colofon

Een herziene uitgave 2004

Samenstelling en uitwerking: Jos van Remundt

Eindredactie 1992: Jan Vlak

Eindredactie 2004: Jos van Remundt

ISBN: 9072 998-42-1

© Stichting Echelon 2004